

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

MAASEUDUN TULEVAISUUS

Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Vuoden tärkein paperityö käsillä

Maatilat aloittelevat parhaillaan vuoden tärkeintä paperityötään. Maataloustukien päähaku jatkuu 30. huhtikuuta saakka, ja siihen osallistuvat käytännössä kaikki Suomen noin 62 000 aktiivitilaa.

Maatalouspolitiikan toimeenpano on suururakka sekä hallinnolle että viljelijöille. Postissa liikkuvien lomakkeiden ja liitteiden määrä yltää kevyesti miljoonaluokkaan. Vähintään tuhat virkamiestä kunnissa, ely-keskuksissa ja keskushallinnossa työllistyy hallinto- ja valvontatehtävissä. Rahaa maa- ja puutarhatalouden tuissa liikkuu yhteensä 1,9 miljardia euroa.

Maataloustuet ovat EU:n yhteisen maatalouspolitiikan perusrakenteita. Niiden avulla turvataan paitsi oman tuotannon säilyminen, myös kohtuuhintaiset elintarvikkeet unionin kansalaisille.

Yhteistä politiikkaa täydennetään suuressa osassa unionia kansallisin toimin, jotka ovat keskeisiä erityisesti Suomen kaltaiselle pohjoiselle ja harvaanasutulle jällemaalle.

Tuoreen Eurobarometrin mukaan kansalaiset ovat varsin tyytyväisiä yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Sitä tukee kyselyn mukaan 90 prosenttia EU-kansalaisista.

Se, ettei yhteisön politiikka sellaisenaan toimi Suomessa, näkyy siinä, että suomalaiset halusivat koko EU:ssa eniten pitää päätösvallan maatalousasioissa itsellään. Komission nihkeys ja suoranaisesti epäoikeudenmukaisuudet ovat siis tuntuja paitsi viljelijöille myös muille kansalaisille.

Kun Suomi 15 vuotta sitten liittyi EU:n jäseneksi, merkitsi muutos maatalouden osalta siirtymistä maailman toiseksi vaikeimmasta poliittikajärjestelmästä maailman vaikeimpaan. Asiaa vähemmän tunteva voi saada hallinnollisista koukeroista jonkin käsityksen tutustumalla tässä lehdessä julkaistaviin päätukihauun hakuohejeisiin. Tiivis paketti vaatii päivän MT:ssä 10 sivua – hallinnon poastittamat hakuohjeet yltävät tuotantosuunnasta riippuen jopa satoihin sivuihin.

Viljelijöille tukihauussa onnistuminen on vähintään yhtä tärkeää kuin tuotannossa onnistuminen. Tuotannossa virheitä voi useimmiten paikata myös jälkikäteen, mutta paperitoissa jokaisen pilkun pitäisi osua

Osaamista katoaa

Heinolassa sijaitsevan reumapotiilaiden hoitamiseen erikoistuneen Reuman sairaalan lopettaminen on ollut huono uutinen erityisesti reumaa sairastaville lapsille. Lähes kuusi vuosikymmentä toimineen erikoissairaalan toiminnan alasajo alkoi pari viikkoa sitten jätettyyn konkurssihakemukseen.

Sairaalan lopettaminen oli huono uutinen myös sairaalan lähes 300 työntekijälle. Uuden työn löytäminen kotiseudulta on haasteellista.

Sairaalan päättäminen konkurssiin tuntuu vähintäänkin oudolta, koska Heinolan kaltaisia osaamiskeskittyimiä ei Suomesta löydy montaa. Olisi luullut, että erityisesti valtiovarainministeriö olisi huolehtinut sairaalan puuttuvasta rahoituksesta. Ministeriön edustajat ovat monia kertaan ihmetelleet ääneen, miksi kaikissa sairaanhoitopiirteissä pitää pyrkiä hoitamaan kaikkia sairauksia.

Maatiloilla täytetään lähiviikot ahkerasti lomakkeita.

kerralla paikalleen. Kynällä tehty virhe voi pahimmillaan kaataa koko tilan talouden.

Toki hallinto on pyrkinyt parhaimpansa mukaan helpottamaan tuottajien kokemaa hallinnollista taakkaa. Tukien päähaku sjuju suurimmalla osalla tiloista ongelmitta, ja vauhdilla yleistyvä sähköinen hakeminen on osoittanut myös toimivuutensa.

Vastapainoksi tilat ovat saaneet monenlaista seuranta-, kirjanpito- ja raportointiveroitetta, jotka usein koetaan paitsi turhiksi, myös osin nöyryyttäväiksi. Näiden osalta hallinnolla on toiminnassaan vielä paljon kehitettävää.

Tukien osuus suomalaistilojen liikevaihdosta on keskimäärin 40 prosenttia. Kun liikevaihdosta vähennetään kustannukset, yksikään tuotantosuunta ei ilman tukea yltäisi positiiviseen tulokseen. Tuotanto siis kuihtuisi käytännössä olemattomiin.

Maatalous palauttaa Suomen EU-maksuja takaisin kansalliseen käyttöön vuosittain 770 miljoonaa euroa. Noin 70 000 maataloudessa työllistyvän lisäksi elintarvikeala työllistää suoraan ja välillisesti 230 000 suomalaista.

Maatalouden tuet joutuvat edelleen yllätävän usein julkisen arvostelun kohteeksi. Harvoin verovarvat ovat kuitenkaan yhtä valvotussa ja perustellussa käytössä.

Kynällä tehty virhe voi pahimmillaan kaataa koko tilan talouden.

Keskittämällä esimerkiksi vaikeita leikkauksia vaativia hoitoja tiettyihin sairaaloihin saataisiin säästöjen lisäksi myös huippuhoitoa.

Reuman sairaala oli juuri tällainen reuma-sairauksiin erikoistunut osaamiskeskittymä. Miksi se annettiin mennä konkurssiin?

Potilaat ovat kyselleet aivan oikeutetusti, löytyy tulevaisuudessa kaikista sairaanhoitopiireistä riittävää osaamista. Reumaa sairastavien lapsipotilaiden hoito aiotaan keskittää yliopistosairaaloihin. Sosiaali- ja terveysministeriön lääkintöneuvos Timo Keistisen mukaan etenkin Kuopion ja Tampereen yliopistosairaalat joutuvat lisäämään resursseja. (HS 30.3.)

Näyttää siltä, että sairaanhoitopiireissä halutaan edelleen, että kaikki alueen potilaat hoidetaan itse. Periaatteessa se on tietenkin hyvä asia, mutta onko se järkevää? Erikoisosaamista ei ole varaa hukata.

Päätoimittaja

Lauri Kontro

Toimituspäällikkö

Jussi Martikainen

VIERASYLIÖ

Maatila sopii hyvin sosiaaliseksi yritykseksi

Suomen maatilat elävät muutoksen aikaa. Maatilojen koko ja toimintojen määrä ovat kasvussa – samoin työvoiman tarve. Suomessa monialaisia maatiloja on kolmannes kaikista maatiloista. Uusiutuvan energian käytön kasvu tulee tarjoamaan lisää liiketoimintamahdollisuuksia maaseudulle. Myös ikäihmisten palvelujen kasvava kysyntä ja maaseudun resurssien käyttö terveyden ja terapian lähteenä luovat mahdollisuuksia uudelle yritys toiminnalle maatiloilla ja maaseudulla.

Enemmän kuin työpaikka
Rakennemuutoksen myötä kasvava yksikkökoko lisää ulkopuolisen työvoiman tarvetta. Työn vaativuus kasvaa ja maatilayrittäjillä on tarve keskittyä eniten osaamista vaativiin tehtäviin.

Sosiaalisen yrityksen on uusi mahdollisuus henkilöresurssointiin ja sitä kautta liiketoiminnan kehittämiseen. Toimintaa laajentava yrittäjä voi hyödyntää sosiaalisen yrityksen palkkatukea työvoiman hankinnassa ja käyttää markkinoinnissa sosiaalisen yrityksen statusta ja statuksesta kertovaa perhostunnusta.

Työvoiman saatavuus voi olla sosiaalisen yrityksen perustamisen motiivi. Se korostuu erityisesti tilanteessa, jossa toimialalla on työvoimapula. Sosiaalinen yritys ei poikkea muista yrityksistä ja se voi toimia millä toimialalla tahansa.

Mitä teemme äänikuningattarilla, jos he asemansa pönkittämiseksi ovat valmiit käymään kauppaa arvoillaan ja aatteillaan?

ILKKA PÄÄKIRJOITUKSESSAAN

listämisen motiiveja, toiminnan mahdollisuuksia ja esteitä.

Sosiaalisia yrityksiä on Suomessa perustettu varsin perinteisille maatiloille, joilla harjoitetaan kotieläintaloutta. Tilat ovat tyyppillisiä suomalaisia tiloja, jotka eivät ole monialaisia tai erityisen työvoimavaltaisia.

Maatilayrittäjällä on ollut usein kokemusta pitkäaikaisyrittömiäen palkkauksesta ennen sosiaalisen yrityksen perustamista.

Maa- ja metsätalous soveltuvat tuotantoalana hyvin sosiaalisiksi yrityksiksi: maatiloilla on paljon suoritettavaa ja avustavaa matalan tuottavuuden työtä, joka jää usein tekemättä kiireen ja kannattamattomuuden vuoksi. Eivätkä työt lopu kesken!

Lisäksi maatilojen etuna on töiden monipuolisuus, jolloin kaikille on mahdollista löytää omia kykyjä ja motivaatiota vastaavia töitä.

Sosiaalisen yrityksen statuksesta ei tutkimuksen mukaan nähty olevan kielteisiä vaikutuksia maatilojen toiminnalle. Tilojen ei tarvinnut tehdä erityisjärjestelyjä työoloihin, vaan niillä elettiin ”normaaliarkea” ja toimittiin esimerkiksi työturvallisuusasioissa normien mukaisesti.

Vain kannattava liiketoiminta mahdollistaa toimimisen työllistäjänä ja sosiaalisena yrityksenä. Taloudellisen tuen lisäksi yrittäjien puheesta nousi esille yhteiskunnallinen

merkitys työllistää heikosti työllistettäviä ja halu auttaa.

Onko järjestelmä riittävän hyvin tunnettu viljelijöiden keskuudessa? Mikä on toiminnan pullonkaula? Tätä on syytä pohtia, koska maa- ja metsätiloille on perustettu kovin vähän sosiaalisia yrityksiä.

Hankaluuksiakn on ollut. Työ ja ihmisen kyvyt eivät aina kohtaa esimerkiksi tekniikan ja koneiden käytön omaksumisessa ja hallinnassa. Joskus ongelmana on työntekijän omaoimaisuuden puute tai sopivien työntekijöiden löytäminen. Myös työhön perehdyttämistä pidettiin yhtenä isoimmista haasteista.

Maatilojen uusi rooli hyvinvoinnin lähteenä
Sosiaalisesta yrityksestä on periaatteessa pieni askel kuntouttavan työtoimintaan. Kyseessä on kuitenkin kaksi eri asiaa. Kuntouttavaa työtoimintaa, kuten se laissa määritellään, ei Suomessa voi harjoittaa yrityksen toimesta.

Kuntouttavasta toiminnasta maatiloilla on jo hyviä esimerkkejä ulkomailta. Euroopassa toimintaa kutsutaan Social Farming tai Farming for Health -toiminnaksi. Alan kärkimaita ovat Italia, Hollanti ja Norja.

Ruotsissa Social Farming on kovassa myötätulessa: viime vuosina on perustettu noin sata sosiaalipalveluja tarjoavaa maatilaa. Työskentely maatilalla on otettu osaksi henkilön kuntouttamista yhdessä sosi-

aalialan toimihenkilöiden ja maatilayrittäjän kanssa.

Tila ei ole vain työllistäjä vaan tietoisesti ja suunnitelmallisesti paikka terapialle, voimaantumiselle ja työkuutoisuuden kohentamiselle. Myös lapsille ja nuorille sekä iäkkäille suunnatut palvelut voivat olla osa tulevaisuuden ”hoivamaatilan” palvelutarjontaa.

Hoivamaatalous voi sisältää eläinavusteista kuntoutusta, terapeuttista luonnonhoitoa tai kasvatuksellista ja kokemuksellista toimintaa, jolloin maatila muodostuu hoitopaikaksi tai oppimisympäristöksi.

Jotta vastaavaa toimintaa viiräisi Suomessa, sille on luotava institutionaaliset puitteet ja valtakunnallinen koordinaatio. Yhteiskunnan on huolehdittava siitä, että maatiloille annetaan tarvittavat ammatilliset ja taloudelliset valmiedut suorittaa tehtäväänsä ”hyvinvoinnin lähteenä”. Toimintaa pitää toteuttaa tiiviisti maatilayrittäjän, työvoimahallinnon, sosiaaliviranomaisten ja terveydenhuollan yhteistyöllä.

Terveyttä tukeva ja kuntouttava toiminta vaativat osaamista ja ammattitaitoa, mutta jos toiminnalle on tarvetta, niin siitä on mahdollista tulla uusi tuotantomuoto osalle tiloista.

KATJIA ILMARINEN

Kirjoittaja toimii Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän Hyvinvointipalvelut -teemaryhmässä sihteerinä ja erikoistutkijana Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa.

PÄIVÄN KUVA

KARI SALONEN

Sulattelua

Helsingin Malmilla olevalla lumenkaatopaikalla sulaminen on viime päivinä edennyt vauhdilla. Lumikasat ovat tällä alueella suhteellisen pieniä, mutta osalla kaupungin lumenkaatopaikoista kasat ovat yli kymmenmetrisiä. Helsingiläiset pääsevät seuraamaan, suojaako lumen joukossa oleva hiekka lunta ylitälviseksi, vai pureeko lämmin sade kasoihin jo ennen kesää.

KOLUMNI: JOUKO RÖNKKÖ

Oma vai vieras kauppa

Vielä 80-luvulla oli tapana sanoa, ettei osuuskaupasta saa muuta tuoretta kuin halkoja.

Ajat ovat sittemmin muuttuneet. S-ryhmä on noussut markkinajohtajaksi päivittäistavarakaupassa. Mätämärketin maine rasittaa nyt muita ketjuja.

Pellervolaiset osuuskaupat nousivat suosta kovilla päätöksillä. Pieniä kauppoja pantiin kiinni rajun tahtiin, ja korvat suljettiin jäsenistön vastalauseilta. Suurissa yksiköissä myytiin enemmän ja kannattavammin.

Suosio ja kannattavuus parani myös etukortin avulla. Bonuskortti näytti osuuskaupan jäsenyyden hyödyt heti ja säästi asiakaat kuittien keräämiseltä. Kun bonusta piti saada mistä osuuskaupasta vain, piti työntää alueiden väliset ristiriidat syrjään.

Olen kantanut vihreää bonuskorttia lompakossani 80-luvulta asti, yhden sukupolven ajan.

Välillä osuuskaupan tekemiset ovat tosin suuttuttaneet. Esimerkiksi silloin kun sen ABC-ketju alkoi kaataa pienyrittäjien vetämiä huoltoasemia pitkin valteiden varsia.

jouko.ronkko@maaseuduntulevaisuus.fi

Oma kauppa alkoi näyttää yhtäkkiä vieraalta.

Lohduttaudivin sillä, että joskus joku kuitenkin olisi perustanut hyvin hoidetun ja tarkkaan säännellyn huoltoasemaketjun. Parempi että sen teki kotimainen ja osuustoiminnallinen omistaja.

Olin vähällä nielaista minulle tarjotun ajatuksen, jonka mukaan ”oma sen olla pitää, kauppakin”. Kun kauppa on ”oma”, ei haittaa vaikka sen markkina-osuus nousee hälyttävän korkeaksi.

Kun osuustoiminnalliset yritykset kilpailevat keskenään, pankit myyvät vakuutuksia ja vakuutusyhtiöt perustavat pankkeja, S-ryhmän pankki tuntui hetken hyvältä vaihtoehdolta myös minun vähille rahoilleni.

Nyttemmin olen taas alkanut ajatella. Kaupan kilpailu ei toimi Suomessa. Kaksi suurta ketjua, K ja S ovat liian suuria. Ne estävät suuruudellaan uusien toimijoiden alalle tulon. Pienet tuottajat eivät saa tavaroitaan esille lainkaan ja vähän isompiakin kilpailutetaan henkiihieveriin.

Vaihtoehdot ovat vähissä. Paavo Lipposen sukupolvi hävitti niin sanotun edistysmielisen osuusliikkeen 90-luvun alun keinoitelluisa. Vähäväkisten

kokoamasta omaisuudesta on jäljellä sinkkiämpäreiden lisäksi nippu Nordean osakkeita ja pieni osuus kauppaketjussa, jossa määräysvalta on ulkomaisilla keinottelijoilla. Siinä vanhaa osuusliikkeen hajuja tarvitaan vain hämäykseksi.

Lidl ei meillä menesty. Viisi prosenttia markkinoista on nöyryyttävän huono tulos kansainväliselle ketjulle ja panee ounastelemaan Lidlin katoamista Suomesta. Spar-ketju joutui jo vetäytymään muutama vuosi sitten.

Pienistä, riippumattomista kauppiaista on vaihtoehdoksi vain alueellisesti ja yhä harvemmin.

K-kauppa on toisinaan varsin hyvä vaihtoehto osuuskaupalle. Toisinaan ei.

Jos arvellette, että aloin pohtia suhdettani osuuskauppaan maitojupakan aikoihin, arvellette oikein. Silloin oma kauppa alkoi näyttää yhtäkkiä vieraalta.

Enkä oi enteellistä, että juuri HOK-Elanto kieltäytyi myymästä kotimaisen yrityksen maitoa. Muistettakoon, että Elanto edusti osuustoiminnassa edistysmielisyttä. Sitä samaa kuin esimerkiksi naanainen kulttuuriministeri Arvo Salo

(sd.), jonka suusta on iskulause: ”Tapa talonpoika päivässä.”

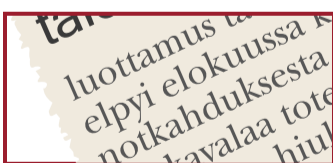
HOK-Elannon Valio-boikotti oli kova veto. Jos se olisi onnistunut, kotimainen maidontuottaja olisi joutunut kumartamaan vielä pari piirua syvempään kaupaketjun ostajien edessä. Valiolaisten perässä olisivat joutuneet kyrristymään aikanaan muutkin.

Valio-boikotti olisi avannut tietä entistä suuremmalle maidon tuonnille, vaikka kerran, mielenkiintoista seurata. Monien pääkirjoittajien ja kolumnistien mielestä kotimaisuudelle ei ole arvoa ja sen puolistaminen on vanhoillista ja epäilyttävää.

Muutammat kynäilijät päätyivät väittämään, että ”kansainvälisestä kaupasta riippuvainen Suomi” ei voi suosia omia tuotteitaan. Jos joku selittäisi toillaista soopaa vaikkapa Ranskassa, lukijat kantaisivat hänet tikulla pihalle.

Osuuskaupan edustajien vaalessa voi muuten vaikuttaa siihen, muuttuuko oma kauppa Lidlin tai peräti Elannon kaltaiseksi.

LEHTIKATSAUS

Ympäristötuki työllistää

Karjalainen kiittelee maatalouden osuutta ympäristön tuetussa hoidossa. *"Suomalaisviljelijät ovat EU-mittapuulla erityisen innokkaita ympäristönsuojelijoita. Lähes kaikki maatilat ovat solmineet ympäristötukeen oikeuttavia sopimuksia. Myös ympäristötuen erityistuki on yhä useamman tilan keinovalikoimassa.*
Ympäristöinnolla on tietysti osin hyvin raadollinen tausta: se tarjoaa suomalaisiin oloihin sopivaa pientä lisättyötä ja lisätienestää, joka Keski-Euroopan suurtiloilla tuntuu joko liian pieneltä ja kannattamattomalta näpertelyltä tai ympäristötuen ehdot eivät kerta kaikkiaan siellä täyty.
Ympäristötuki ei olekaan viljelijän tuki vaan nimensä

mukaisesti ympäristön tuki, jota viljelijä saa korvaukseksi tekemistään lisäpanostuksista. Ympäristötuki turvaa ja myös luo uutta työtä."

Suomi omilla teillään

Aamulehti kommentoi tuoreen Eurobarometri-kyselyn tuloksia.

"Suomi erottautuu EU:ssa maana, joka haluaa eniten pitää maatalousasiat omissa käsissään. Sikäli on johdonmukaista, että vain pieni vähemmistö suomalaisista haluaa kasvattaa EU:n tukea maanviljelijöille. Se ei kuitenkaan tarkoita, että unionin maataloustukea haluttaisiin lähivuosina leikata, vaan se tulisi pitää ennallaan.

Suomalaisten suhtautuminen käytännön maataloustuotantoon on jossain määrin ristiriitaista. Puhdasta ruokaa, ympäristön kunnioittamista ja eläinten oikeuksia kyllä arvostetaan, mutta erikseen kysyttynä ympäristönsuojelua tai maaseudun kaunistamista ei pidetä kovin tärkeinä tehtävinä maataloudelle."